

**Jugoslovenskih
nacionalistov**

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Masarykova c. 14/II. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 22-07.

Leto V.

Ljubljana, dne 10. oktobra 1936.

Št. 26

Ob drugi obletnici

Dne 9. oktobra 1936 bodo romali vsaj v mislih vsi iskreni Jugoslovenci na Oplenac ter posvetili svoje misli Njemu, ki spi Svoje večno spanje. Pred dvema letoma je sprejela zemlja v svoje naročje Njegovo truplo, ostal pa je spomin na Njegovo osebo, na Njegovo delo, na Njegovo trpljenje in Njegove uspehe, zlasti spomin na Njegovo dosledno, preko vseh malenkostnih tradicij in okostenelih miselnosti usmerjeno, tudi smrt prezirajočo jugoslovensko ideologijo. Če gledamo gotove pojave današnjih dni, bi morali dobiti vsaj tu in tam vtis, da za gotove ljudi sploh ni živel, ker Ga niso nikdar razumeli in vsled svoje prikovanosti na prošlost sploh niso bili sposobni razumeti Njega in Njegovo delo. Koliko jih je, ki hočejo popravljati, kar je zamislil in delal On, koliko jih je, ki si domišljajo, da bodo lahko ne samo ustavili, marveč okrenili v čisto nasprotno smer razvoj dogodkov, predpisan po zakonih narave. Naj si domišljajo in naj delajo, kar hočejo, razvoji dogodkov mora iti in bo šel v smeri, ki jih je zasluhlil in izrazil blagopokojni Kralj Aleksander, ki je kot pravi sin svojega naroda in poznavelec njegove prošlosti in sedanjosti čutil in vedel, v katero smer mora usmeriti svoj polet beli orel, da povede svoj jugoslovenski narod v veliko jugoslovensko bodočnost.

Ko se spominjamo ob tej žalostni drugi obletnici še bolj živo in toplo Njega, se zavedamo jugoslovenski nacionalisti, da je bilo treba nečestitih žrtev tekom stoletne borbe, da smo zagledali luč svobode in ujedinjenja. Vsled tega se pa tudi zavedamo, da bo treba še mnogo dela, mnogo potrpljenja in mnogo žrtev, da bodo odstranjene vse ovire na poti k uresničenju Njegovih načrtov in Njegovih ciljev.

Trdno odločeni, da ostanemo zvesti čuvarji Njegovih idej in misli in da vztrajamo brez ozira na ovire in žrtev na njegovih poteh, se klanjamo jugoslovenski nacionalisti spominu blagopokojnega Viteškega Kralja Aleksandra I. Ujedinitelja, kateremu nai bo Večna Slava!

Po štrajku v tekstilnih tovarnah

Osemnajstdnevni štrajk v tekstilnih tovarnah dravske banovine je končan. Osemnajst dni je štrajkalo 14.000 delavcev, kar znese 252.000 dnevnic. Če računamo dnevnic po povprečno po Din 30.—, je zgubilo naše delavstvo 7 in pol milijonov dinarjev zaslužka! Sicer pa je močno oškodovana tudi tekstilna industrija in se računa ta škoda na 35 milijonov dinarjev!

Dne 23. septembra je bila končno podpisana kolektivna pogodba, ki je največja v Jugoslaviji, saj obsega 12.000 delavcev. Pogodba je sklenjena do 31. decembra 1937 in se lahko avtomatično podaljša za eno leto. — Pogodba rešuje delovni čas, ki ne sme presegati 8 ur, nedeljski in prazniški počitek in mezde. Mezde so se zvišale zlasti za kategorije nižje plačanega delavstva, saj je bilo koncem lanskega leta 4860 tekstilnih delavcev, ki so prejeli manj kakor 3 dinarje za delovno uro. Pogodba predvideva tudi sankcije proti kršitvi socialnih predpisov in detajlno tarifo za vse vrste dela v tekstilnih tovarnah.

S tem bi bil končan veliki štrajk, ki je sicer zboljšal socialne razmere tekstilnega delavstva, istočasno pa povzročil za preko 42 milijonov škode narodnemu premoženju. Pri tej številki, ki pomeni nov hud udarec našemu že itak do kraja izčrpanemu gospodarstvu, ki pomeni 18 dnevni izpadek itak prebornega zaslužka našega delavstva, se vsiljuje vprašanje: Ali se ne bi dalo rešiti te zadeve brez štrajka? Radi solidarnosti štrajkujočega delavstva so bili prizadeti tudi delavci onih tovarn, katerih delavske razmere so bile že urejene in socialno pravične in predvideva pravkar zaključena kolektivna pogodba mezde za vse vrste dela, ki ne dosegajo mezd, ki so jih plačevale nekatere tekstilne tovarne že pred

Naša državljanska zavest

Izšel je dijaški koledarček, namenjen za propagando Marijinih kongregacij med našim dijaštvom. Lep izdelek, ki ima sicer nekaj napak (za bitko na Kosovem volju navaja na pr. letnico 1399 namesto 1389), ki pa kljub temu kaže vso skrb in vso premišljenost, s katero je bil urejevan. Prav zato je treba posvetiti njegovi vsebini polno pažnjo. Ta vsebina izraža miselnost onih, ki so ga izdali, izraža pa tudi namen, ki naj ga koledarček po želji izdajateljev doseže med dijaštvom.

Nič zato, če posveča glavno pozornost papetu, poroča nato o škofih, ki «vladajo» našim Slovencem v Jugoslaviji, pa tudi izven nje (Koroška, Jul. Benečija) ali pa «vladujejo v skoraj misijonskih krajih» na jugu naše države in prinaša šele za vsem tem sliko našega kralja s kratkim pristavkom, da je rojen 6. 9. 1923 in da ima brata Tomislava in Andreja, ki sta rojena takrat in takrat. List, na čigar prvi strani stoji kraljeva slika, pa ima na svoji drugi strani članek «Naša državljanska zavest», ki vsebuje očitno oficijelno-katoliško razlago odnosov katoliškega državljanca do države. Članek se glasi:

«Nam katoličanom je država, narod, domovina od Boga hoteno občestvo. Bog nas je ustvaril kot socialna bitja in hotel, da smo se rodili in razvijali v občestvu družine, naroda in države, v občestvu krvi, jezika in usode.

Ker smo torej po volji božji z naravno nujnostjo postavljeni v tak občestveni red, je tudi volja božja, da spolnujemo vse dolžnosti v njem. Naša domovinska, narodna in državna vzgoja je del naše verske vzgoje.

Mi ne pravimo kakor mnogi drugi, da je narodna vzgoja potrebna poleg srčne, umske in verske vzgoje; mi trdimo več: ljubezen do domovine je naša npravna, verska dolžnost. Toda vprav radi tega ne deklamiramo na vseh vogalih in ob vsakem koraku: «Domovina, domovina»... «Kdor razkazuje po križpotih svojo pobožnost, je Judež; kdor je davi na očitni cesti prepeval hvalo svoji domovini, jo bo drevi zatajil», je zapisal naš Cankar. Mi delamo, študiramo in klešemo svoj značaj: na takšno mladino je ponosna domovina.

Naloga domovine, države je, da vodi svoje državljane do časne blaginje. Ker pa ni blaginje tam, kjer ne spoštujejo naravnih in božjih zakonov, utemeljenih že v človeškem bistvu, bo vselej naš klic: «Povsod Boga!»

Prav! Ljubezen do domovine je naša verska dolžnost, narodna in državna vzgoja je del naše verske vzgoje! Vse to bi bilo v redu, da ni v uvodu izrecno poudarjeno: «Bog je hotel, da smo se rodili in razvijali

v občestvu družine, naroda in države, v občestvu krvi, jezika in usode.»

Da je občestvo družine občestvo krvi in da je občestvo naroda občestvo jezika, o tem ne bo dvomil nihče. Da pa je

občestvo države, občestvo usode

to pa ne gre v glavo nam in ne more iti v glavo nikomur, ki pozna, čuti in ceni razliko med vsiljeno državo kot nosilko nekih suverenih pravic nad njenimi podaniki in nacionalno državo, katero si je izvojeval narod v stoletnih borbah z največjimi krvnimi žrtvami in predstavlja le uresničenje stremeljenj tega naroda po svobodi in lastni državi kot zunanjem izrazu te svobode. In zato se moramo ustaviti pri tem članku ter pogloblje obravnavati njegovo vsebino.

Fatum, kizmet — to je osnova mohamedanske vere. Alah hoče, tako je zapisal Alah in spričo tega nima smisla upirati se. Prav ta

izbruhom štrajka. Časi so za naše gospodarstvo preresni, da bi se smelo v bodoče dopustiti štrajke takega obsega, pa naj bo krivec ali povzročitelj delojemalec ali delodajalec. Za štrajke, ki izbruhnejo kot plod podtalnega komunističnega rovarjenja in agitacije, ne bo imel v bodoče nihče več razumevanja. Tam pa, kjer je povzročil mezdno gibanje delodajalec-tovarnar s svojo nesocialnostjo, tam naj tudi oblast najde primerna sredstva za uspešno intervencijo. O priliki zadnjega tekstilnega štrajka je naša oblast efikasna sredstva in uspešno intervenirala, saj se je posrečilo izprazniti po delavcih zasledene tovarne in zaključiti kolektivno pogodbo. Žal pa nam je, da je bila oblast primorana intervenirati tudi v onih tovarnah, katerih inozemski lastniki so javnosti že dovolj znani kot izsevalci krvi in delovne sile našega tovarniškega delavstva. Skoraj bi privoščili tem ino-

zemskega princip vsebuje trditev, da je občestvo države isto kot občestvo usode! Katerokoli državno ti nakloni usoda, pod katerekoli državne barve te vrže tok zgodovine, tam bodi in vztrajaj, kajti tam je tvoja domovina in tvoja verska dolžnost je, da ljubiš svojo domovino! Tako se glasi točen zaključek tako pojmovane državljanske zavesti!

Če pa je naša verska dolžnost, da ljubimo vsako domovino, ki nam jo je naklonila usoda, potem je seveda popolnoma logično, da se ne smemo nikdar in nikjer upirati niti «domovini» niti onim, ki jo upravljajo, pa naj nam bo še tako protinaravno, da smo postali, oziroma morali postati pripadniki prav te «domovine»! Kajti če bi se upirali čeprav taki «domovini», bi kršili svoje verske dolžnosti, bi torej grešili in riskirali poleg časnega tudi večno pogubljenje.

Kratko povedano: Naša državljanska zavest sme po predpisi tega članka obstajati le v tem, da ljubimo vsako domovino, ki nam jo nakloni usoda! Če se zljubi usodi, da nam zamenja našo domovino, moramo po navodilih tega članka prenašati svojo domovinsko ljubezen nespremenjeno in nezmanjšano od bivše na sedanjo domovino, pa jo moramo imeti pripravljeno tudi že za bodočo domovino, ki nam jo bo usoda morda naklonila slej ali prej. Ne moremo in nečemo razvijati praktičnih posledic take vrste državljanske zavesti, zlasti s stališča nas Slovencev, ker bi prišli do naravnost poraznih zaključkov, n. pr. za čas od leta 1914. pa do danes. Rečemo pa lahko, da bi nas Slovencev že sploh ne bilo, če bi se n. pr. predvojna naša mladina ravnila po takih navodilih.

Če je občestvo države isto kot občestvo usode, potem je treba pristaviti pač vsaj še princip, da ima vsako živo bitje pravico in dolžnost upirati se usodi, če je krivična in skušati doseči boljše usodo, če ne že za sebe, pa vsaj za potomce. Ta princip obstoja, to nam kaže vsa dosedanja zgodovina, to nam kaže razvoj in nastanek nacionalnih držav, ki so nastale vse le spričo odpora nacionalno zavednih pripadnikov dotičnega naroda proti usodi, spričo katere so prišli pod oblast tuje, nenacionalne države, spričo katere so bili in mogli biti le podaniki tuje, nenacio-

nalne države (spričo katere so bili in mogli biti le podaniki tuje), ne pa državljani lastne države. Če bi ne bilo tega principa, potem bi se katoliški Italijani ne bi smeli upirati nadvladi katoliške Avstrije in ne bi bili nikdar dosegli svoje lastne nacionalne države! Še več! Tudi naši srbski bratje bi se ne bili smeli upirati nadvladi polumeseca! Hvala Bogu, da takrat še niso poznali takega načina državljanske zavesti, kajti kje bi bili potem mi Slovenci še danes!

Težko je pisati take stvari danes v letu 1936 po rojstvu Gospodovem, še težje pa je, če se navaja k takemu pojmovanju državljanske zavesti prav naša mladina. V svojem poročilu na obnem zboru Narodne Odrbane od 6. 9. 1936 sem med drugim ugotovil:

Dočim dorašča v vseh državah, ki nas obkrožajo in imajo vse tudi teritorialne aspiracije napram nam, mladina, ki je nacionalno samozavestna in je že sedaj nosilka teh proti nam naperjenih teritorialnih aspiracij, dorašča naša mladina po velikem delu brez resnične nacionalne samozavesti, brez zaleta, ki bi jo usposobil za ono borbo, ki se bo dala voditi in zmagovito končati za naše zaslužnjene brate in za našo državo le ofenzivno. Še več, po velikem delu se vpenja naša mladina čut zaničevanja napram nacionalizmu kot nesodobnemu, kulturnega človeka ne vrednemu pojavu ter navdušenje za vse, kar prihaja od zunaj in nosi mednarodno značko. Ni kriva mladina, če je prišlo do tega, da dominirajo danes med njo vidiki raznobarnih internacional, ki smatrajo popolnoma solidarno, pa naj so sicer med seboj še tako nasprotni, kot prvo svojo nalogo to, da vcepiljo tej naši mladini sovraštvo proti jugoslovenski ideji ter ji predstavljajo to idejo kot največjo sovražnico njihovih lokalnih občutkov in stremeljenj. Vse internacionale brez izjeme delujejo pri nas med mladino s plemenskim geslom, vse internacionale predstavljajo naši mladini jugoslovensko misel kot najhujšo sovražnico vsega slovenskega, hrvatskega in srbskega.

Mislím, da kaj drugega ni treba dodati.

I. C.

Naše matere

Na svoj rojstni dan je mladi naš Vlado, Nj. Vel. kralj Peter II. odlikoval pet naših mater, kojih sinovi so padli kot vojni dobrovoljci v borbah za svobodo in ujedinjenje. Samo pet, kajti vse druge so že pomrle, samo teh pet še predstavlja one naše matere, ki so znale že v suženjskih časih vzgojiti svoje sinove v tako odločne in prekaljene jugoslovenske nacionaliste, da so se postavili odkrito proti svoji «domovini» ter šli na trnjevo pot vojnega dobrovoljca. Danes se marsikdo ne zaveda več, kaj je pomenila ta pot takrat, ko so se grmeli topovi in ko je avstroogrška monarhija obstojala vsaj na videz še vedno kot «mogočna, viteška velesila», in je bila borba za njo domovinska in katoliška dolžnost nas Slovencev. Ne le za fantasta, ki se je spozabil tako daleč in se pridružil jugoslovenskim dobrovoljcem, tudi za njegove svoje, zlasti njih matere, ki so jih mnogi označevali kot matere podlih izdajalcev in so jih mnogi zasramovali na vse mogoče načine!

Tembolj pa smo dolžni iz zgodovine teh dni podčrtati like onih mater, ki so žrtvoval

zemskim oholim gospodom malo hujšo kazen za njih nerazumevanje težkih socialnih prilik našega naroda. Posebno nas boli, da se je ustavilo tokrat tudi v korist inozemskim pijavkam, dočim so nam v spominu štrajki iz preteklega dobe v naših domačih podjetjih, kjer so bili delavci naščuvani od komunističnih agitatorjev in sploh niso vedeli, zakaj štrajkajo in tudi zaključki teh štrajkov niso dovedli do nikakih bistvenih mezdskih sprememb. V teh primerih oblast ni intervenirala, bo pa gotovo v bodoče energično pozvala krivce k redu.

Mi ne potrebujemo tovarn, ki v svrhu kupčenja prekomernih dobičkov izsesavajo naš narod in prav tako ne potrebujemo komunističnih agitatorjev. Oba elementa sta naši državi enako škodljiva. To naj si vzamejo k srcu zlasti komunistični agitatorji in gospodje tovarnarji iz inozemstva, katerih ni nihče vabil, pa so vseeno prišli.

svoje sinove, morda celo edince na oltar svobode in ujedinjenja, pretrpele vse težke duševne muke v nadi, da njih žrtve niso zaman, ter nato srečne in sproščene zadihale v svobodnem, jugoslovanskem ozračju.

Če in koliko smo pripomogli mi Slovenci sami k svojemu osvobodjenju, o tem se da mnogo razpravljati. Nihče pa ne bo zanikal, da so dali glavni res aktivni in krvavi prispevek k skupnim žrtvam za svobodo in ujedinjenje naši vojni dobrovoljci, oni naši fantje in možje, katerim se ni hotelo vztrajati v vrstah avstrijske vojske, pa se jim tudi ni hotelo životariti v ruskem ali italijanskem ujetništvu, marveč so se odločili za aktivno borbo, v kateri je bil vsak kompromis izključen in iz katere sta bila le dva izhoda: pogin ali zmaga. Petorico še živečih mater teh junakov je sedaj odlikoval mladi naš Kralj ter pokazal s tem, kako globoko cenijo in pojmujemo že sedaj pravo nacionalno vzgojo in resnično, nobenih žrtev se plaščejo ljubezen do resnične, nacionalne domovine. Danes, ko iščemo na vseh straneh in na vse mogoče načine zaslužne in velezaslužne osebe in brskamo po svoji in njihovi zgodovini, da bi zbrali čim več dokazov svoje nacionalne veličine, je prav, da je mladi naš Kralj s temi odlikovanji okrenil našo pozornost vsaj za trenutek tudi na one žene in matere, katerim pripada prvo mesto, pred katerimi bi se morali klanjati vsi, katere bi morale predstavljati od vseh povdarjani in priznavani izraz našega nacionalnega ponosa in naše nacionalne samozavesti.

V svojih mirnih domovih so želele te slovenske, jugoslovenske matere skoro pozabljene. Nihče jih ni več poznal, nihče ni cenil žrtev, ki so jih žrtvovalle one za našo svobodo. Šele 29. 6. 1936 je javnosti predložil te matere, šele takrat, polnih 17 let po osvobodjenju, so stopile pred oči naši javnosti. Sedaj ne smejo biti več pozabljene, kajti sramota bi bila, da bi jih pozabili mi, ko se jih je (Nadaljevanje na 2. str.)

O naših domačih in tujih zavarovalnicah

Mnogo upravičenega ogorčenja v vsej naši javnosti je vzbudila Feniksova afera, ki predstavlja pravi polom za vse one, kateri so nas sedali raznim vabam te družbe. Feniks se je posluževal vseh sredstev samo zato, da uniči naše domače zavarovalnice in njih ugled in je sistematično zaviral brežborno, pošteno, toda trdo delo onih, ki jim je denar zavarovancev prva in največja skrb na svetu. Tudi pisalo se je veliko o Feniksovih zadevah in še danes se pojavljajo po raznih časopisih obširni članki, ki razsvetljujejo ozadje tega Feniksovega poloma. Ustanavljajo se skupine Feniksovih zavarovancev, da bi potom njih prizadeti oškodovanci dosegli zaščito vlog, ki so jih leta in leta vestno plačevali v ta zavod samo zato, da bi mogli dostojno dokončati življenja trnjevo pot.

Vse te skupine in njih odbori posredujejo pri odločujočih činiteljih, da bi zaščitili varnost denarja zavarovancev. Njih ne brigajo razne Losingerjeve menice in razna zagotovila, da bo zopet vse v redu, ne, njihov cilj je, da se popolnoma zavarujejo njih prihranki, ki so jih zaupali Feniksu. To so upravičene zahteve, upravičene tem bolj, ker so s katastrofo Feniksa prizadeti naši državljani.

Akoravno je zaenkrat zadeva Feniksa ovita še v neprodirno meglo, ki nam povzroča bojazen, da se bo afera kljub vsem protestom in prošnjam končala s katastrofalnim porazom, je naša dolžnost, da obravnavamo to stvar še enkrat, tokrat s popolnoma nacionalnega stališča.

Več tujih kakor domačih zavarovalnic.

Po uradni statistiki iz leta 1934. je poslovalo v naši državi 14 tujih in 11 domačih zavarovalnic. V veljavi je bilo 130.555 življenjskih polic z zavarovalnim kapitalom 3.49 milijarde dinarjev. Od tega je odpadlo 74.518 polic v vrednosti 1.64 milijarde dinarjev na domače zavarovalnice in 56.037 polic v vrednosti 1.85 milijarde dinarjev na tuje družbe.

Ze iz te kratke statistike je razvidno razmerje med domačimi in tujimi zavarovalnicami. Ako vzamemo, da je pri domačih zavarovalnicah število polic večje, zavarovalni kapital pa manjši, pri tujih zavarovalnicah pa število polic manjše, zavarovalni kapital pa večji, tedaj pridemo do zaključka, da se denarno bolje situirani sloji obračajo rajši na tuje zavarovalnice in tem zaupajo svoja zavarovanja, dočim zaupa mali in preprosti človek, čeravno manjši zavarovalni kapital, toda tega v večjem obsegu domačim zavarovalnicam.

Razmerje glede števila zavarovanj in glede zavarovalne vsote ni nič kaj zadovoljivo, čeprav upošteva gorenja statistika kot domačo zavarovalnico vsako zavarovalno podjetje, ki je bilo v naši državi ustanovljeno ne glede na to, komu pripada osnovna glavnica in kdo ima v rokah vrhovno vodstvo.

Po našem mnenju, ki je edino pravilno, pa se mora smatrati kot domače podjetje samo ono, pri katerem sta osnovna glavnica in vrhovno vodstvo v rokah naših domačih nacionalnih ljudi. Če presojamo zavarovalnice s tega stališča, nam nudi razmerje glede števila zavarovanj in zavarovalne vsote skrajno žalostno sliko, kajti v naši državi je samo šest domačih zavarovalnic, vse ostale so po svojem bistvu tuje.

Na osnovi te ugotovitve pridemo do zaključka, da je prav za prav le majhen del našega življenjskega zavarovanja v rokah res domačih zavodov, večji del pa v rokah tujih družb. Žal je med temi tujimi družbami prednjačil Feniks, saj ima v svojem jugoslovanskem portfelju zavarovanih 24.162 zavarovancev z zavarovalnim kapitalom 620 milijonov dinarjev. Da je to za tujo zavarovalnico lep uspeh, to moramo priznati. Seveda pa moramo takoj razčistiti tudi vzroke, ki so zavarovalnici Feniks pripomogli do takih uspehov. Brez vsakega oklevanja moramo ugotoviti, da je zavarovalna tehnika naših domačih zavarovalnic na zelo visoki, zavidanja vredni stopinji, da je kulantnost naših zavarovalnih zavodov nasproti zavarovancem zelo velika in da je poslovanje naših domačih zavarovalnic tako vzorno, da ga stavimo lahko za zgled mnogim drugim zavarovalnicam. Na vsak način so bile torej naše domače zavarovalnice glede upravnega in organizatoričnega dela na isti višini in so morda tudi prekašale slično delo pri zavarovalnici Feniks. Moramo torej iskati vzroke Feniksovemu uspešnemu delovanju drugje.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

spomnil mladi naš Kralj. Njegovemu vzgledu moramo slediti, kult vojne dobrovoljca in njegove junaške matere mora postati eden najvažnejših pripomočkov nacionalne vzgoje naše mladine, pa tudi nas, ki smo že dorasli in si morda domišljamo, da so časi dobrovoljstva za vedno minuli. Bojimo se, da niso, bojimo se, da bo naša nacionalna domovina še nujno potrebovala dobrovoljce, ki bodo prostovoljno storili vse za obrambo naroda in domovine, ne pa samo to, kar jim nalaga njih »dolžnost«. Slava padlim, priznanje še živim vojni dobrovoljcem, spoštovanje in vdanost njihovim materam, našim Špartankam!

Odkod Feniksovi uspehi?

Ni nam težko ugotoviti teh vzrokov, ako pomislimo, da je bil pri zavarovalni družbi Feniks eden izmed glavnih ciljev ta, da je treba onemogočiti za vsako ceno miren razvoj v polnem poletu nahajajočih se domačih zavarovalnic. Samo z imenom »Feniks« ni bilo mogoče prodreti med naše ljudstvo, torej se je morala ta zavarovalnica posluževati onih sredstev, ki v današnjem času najbolj vlečejo in so se iskrala kot redek dragulj v časih splošne krize. Vsled tega je zavarovalnica ponujala svoje police na levo in desno ter pri tem konkurirala z neverjetno nizkimi premijami domačim zavarovalnicam, hoteč si prisvojiti ves jugoslovanski trg. Vse prizadevanje vodstva Feniksa je bilo osredotočeno samo na to, da z blazno konkurenco ubije vse ostale zavarovalne družbe, zlasti domače. Pri tem Feniks ni izbiral sredstev. Od podtarifieranja pa do zavarovanja nedopustnih špekulacij se je posluževal vseh sredstev samo zato, da pride čimprej do svojega cilja. Da se tako poslovanje ni moglo lepo končati, je samo ob sebi umljivo. Saj so ljudje, posvečeni v zavarovalno stroko, že zdavnaj šušljali, da Feniks ne bo dobro končal, ako bo nadaljeval s takim naravnost obupnim načinom zavarovanja. In kakor se je poslovalo pri nas, tako se je poslovalo tudi v vseh onih državah, nad katerimi je razprostrl Feniks svoje peruti. Bilanca tega delovanja je porazna in primanjkljaj 3.6 milijarde dinarjev je posledica nespametnega dela Feniksa, ki je hotel rušiti in uničiti vse, pa je zgorel in propadel sam.

Nerazsodna miselnost našega naroda

Drugi vzrok Feniksovih uspehov, ki je za nas iz nacionalnega vidika najbolj važen, je miselnost naših ljudi, ki so naselili Feniksovimi vabam ter lahkomišljeno odklanjali realne ponudbe naših domačih zavarovalnic. Ze od nekda naseda naš človek silno rad tujemu vplivu. Čim pride tujec in govori še v tujem jeziku, se naš sicer krepak in grčav človek poniža in upogne ter skuša v čim lepši luči prikazati svojo gostoljubnost in hlapčevsko ponižnost. Gostoljubnost je lepa lastnost, razširjena med našim narodom ter smo nanjo lahko ponosni, saj smo prav zaradi gostoljubnosti zasloveli potom raznih letoviščarjev in obiskovalcev naše zemlje po širnem svetu. Da bi se pa ta gostoljubnost pretvarjala v hlapčevstvo, to ni dostojno naroda, ki je v borbah za svoje osvobodjenje nešteto krat dokazal, da ni hlapec, temveč svobodnjak, ki si zna svojo svobodo priboriti v odkriti borbi.

Zbog tega se čudimo, odkod naenkrat to nasadanje našega naroda tujim agentom. Glavno vlogo igra v tem primeru miselnost našega naroda in ta miselnost se kristalizira v mnenju, da je vse tuje mnogo boljše kakor domače. Koliko truda, volje in izgube časa mora žrtvovati n. pr. zastopnik naše domače zavarovalnice, preden prepriča interesanta, da je domača zavarovalnica dobro stoječ zavod, da vodijo domače zavarovalnice možje, ki posvečajo vso svojo skrb razvoju teh zavodov, da imajo toliko in toliko zavarovancev, polic, glavnice, da imajo ves prosti kapital vložen v varnih hipoteknih posojilih, da imajo ne vemo koliko nepremičnin, stavb, palač itd., itd. Nadalje moramo z vso vnemo poudarjati, da so pri njihovih zavarovalnicah zavarovanci že mnogi imenitni gospodje, ki igrajo v političnem ali gospodarskem življenju vidno vlogo ter da predstavlja že zaupanje teh ulednih gospodov do domačih zavarovalnic popolno jamstvo, da je domača zavarovalnica dobro stoječ zavod, kateremu ne grozi nikak nevarnost, nikak polom. Vse te stvari morajo zastopniki naših dobrih zavarovalnic naštevati našemu nezaupljivemu narodu, ako ga hočejo pripraviti do tega, da se zavaruje pri naši domači zavarovalnici. Ako ga v polni meri prepričajo z vsemi zgoraj naštetimi dokazi, tedaj se napolnijo ta naš nezaupljivi človek uklone ter podpiše zavarovalno ponudbo, pri tem pa ne pozabi pristaviti še vseh mogočih pogojev in zahtev, ki privedejo čisto do tega, da se zavarovanje sploh ne da izvesti, ker zahtevki in pogoji niso v skladu s solidnostjo zavoda. Seveda je v takih primerih po mnenju našega nepoučenega naroda kriva »dobičkaželjnost« ali celo »oderuštvo« naših domačih zavarovalnic. Takšna je miselnost našega naroda nasproti domačim zavarovalnicam.

Naše hlapčevstvo

Vsa drugačna pa je nasproti tujim zavarovalnicam. Ze sam nastop tujega agenta mu vlije spoštovanje do dotičnega zavarovalnega zavoda. In ko agent še omeni, da se nahaja njegova centrala v tem ali onem inozemskem velenem mestu in nanese pogovor slučajno na »lepe cesarske čase«, tedaj nastane v duši našega človeka popoln preokret. Tu ni več povpraševanja po sigurnosti zavoda, po veličini kapitala, kaj še le po političnih in gospodarskih osebnostih. Ne, tu igra glavno vlogo tujec in malikovanje vsega onega, kar je tuje. In ako pri vsem tem zastopnik tuje zavarovalnice iz popolnoma propagandnega stališča nudi še neke ugodnosti, pristavi kake klavzule, ki so pri naših domačih zavarovalnicah že samo ob

sebi umljive in pri premijah že tudi vštete, tedaj se mu ta prikloni in ne najde dovolj zahvalnih besedi za pažnjo in darežljivost, ki jo je pokazala tuja zavarovalnica našem človeku. Gorje potem zastopnikom naših domačih zavarovalnic, ako jih slučajno zanese pot, da prestopijo prag hiše, katero je pred nedavnim zapustil zastopnik kakega tujega zavoda. Čujejo slavošpeve tujega, kar je domače, se pa omalovažuje. Za zastopnike naših domačih zavarovalnic ni več mesta v takšnih hišah in oditi morajo praznih rok osramočeni, ker jih je tujec potom »našega« človeka izgnal in onemogočil. To je miselnost našega naroda, miselnost, ki ga ubija in uničuje.

Posledice brezposebnosti

Ko pa pride do poloma, kakor je bilo to z zavarovalno družbo Feniks, tedaj nastopi jadrkanje in razočaranje. Ves aparat naših domačih zavarovalnic bi moral stati tedaj na razpolago tem obupancem za razne nasvete in rešitve. V takem primeru bi morale samo domače zavarovalnice pomagati. Nastane preokret, ki je tudi značilen za naš narod. V sili in potrebi naj mu pomaga domača zavarovalnica, to je tista, ki je bila še do nedavna zasramovana in omalovaževana! Prošnje za odkup tujih polic se vrstijo dan za dnem. V takih primerih bi morali pomagati po mišljenju teh zapeljancev domači zavodi, saj so to vendar domači zavodi, ki se morajo polakomniti tujih polic. In ko domače zavarovalnice dosledno odklanjajo take neresne kupčije, tedaj bi morala po mišljenju teh zasleplencev priskočiti na pomoč država, češ, država vendar ne bo dopustila, da bi zavarovanci izgubili vplačane milijone ter jih pripravila ob zavarovalne vsote. Vsi ti zahtevajo sedaj svoje pravice ter kolnejo čas, ko so se dali v svoji hlapčevski ponižnosti zapeljati vabam tuje zavarovalnice. In ko jim država ter domače zavarovalnice ne bodo pomagale, bo obup še večji in kletev še strašnejša, češ: Pustili ste nas na cedilu, dovolili ste, da smo prišli ob težke stotisočake in milijone!

Le malo je izjem, ki hodijo okoli s sklonjeno glavo ter se trkajo na lastna prsa in iskreno priznavajo svojo lastno krivdo. Redke so izjeme, ki molče ter se ne brigajo za usodo vplačanih premij, ker jih je sram, da so plačevali svoje prihranke družbi, ki je potem svoje glavne centrale podpirala največje sovražnike naše države. Mnogo je pa tudi takih, ki so prevzeli izgubo nase, sicer s precejšnjim razočaranjem, vendar pa s tolažbo, da »za greh kazni mora priti« ter so demonstrativno sklenili novo zavarovanje pri domači zavarovalnici, Feniksu pa odpovedali nadaljnje zavarovanje v prepričanju, da je bolje izgubiti to, kar je izgubi zapisanega, kakor pa plačevati še naprej v negotovo usodo.

Kdo naj poravna škodo

Vse to so dejstva, žalostna dejstva, ki jasno pričajo, kam lahko privede naš narod njegova

Vsestranski napredek Turčije

+ Lanjsko leto je že itak napredujoča Turčija začela izvajati svojo petletko in je že v enem letu dosegla veliko uresničenje pametno zasnovanega načrta. V glavnih obrisih je zasnovana in deloma že za več ali manj popolno izvajanje pripravljena druga petletka, ki se bo z ozirom na dotlej uresničene načrte stare petletke začela izvajati leta 1938.

V prvi petletki je Turčija poleg drugega posvetila važno skrb domači industrijski proizvodnji takih dobrin, ki jih je doslej primorana v veliki meri uvažati.

Na prvem mestu je tekstilna industrija. Leta 1924. je Turčija uvažala še za 768 mil. turških lir tekstilij, leta 1934. pa samo še za 32.2 milijona. V najkrajšem pa bo turška proizvodnja krila vso domačo potrebo, izvzemši neznaten del glede najfinejšega tkanja. V dveh letih bo imela Turčija (z zasebno industrijo vred) 10.000 mehaničnih stavov. Tkalstvo je kolikor toliko že precej razvito, manjka pa predilnica. V Brusi bo že letos dograjena državna predilnica za kangarn, ki bo z 23.000 vreteni takoj krila 80% vse potrebe, ostalih 20%, ki odpadejo na najfinejšo izdelke, pa se bo začasno še uvažalo. Pridelovanje bombaža se širi po vsej Turčiji, proizvodnja volne bo kmalu izboljšana, ko bo forsirana reja merino ovac dajala dovolj. Položen je tudi temeljni kamen državni industriji umetne svile, ki bo dovolj proizvajala za potrebo Turčije, t. j. 1000 kg dnevno.

Papirnice imajo proizvajati potrebni papir, ki se ga je doslej uvažalo (do 70%) za 3 milijone turških lir na leto.

Predvidena je izgradnja kemične industrije, dalje plavžev, jeklarn, koksarnic in steklarn.

V drugi petletki bo posvečena skrb (vodni in premogovni) elektrifikaciji, rudarstvu, ki naj pride popolnoma in nacionalno last ter prometu, predvsem paroplovbi in izgradnji luk. Za prevedbo vsega rudarstva v državno.

nerazsodna miselnost in nezaupanje nasproti vsemu, kar je domačega. Šest sto dvajset milijonov našega zdravega, s trdim delom prihranjenega denarja je bilo vloženo v majajoči se zavod. Kdo naj krije to ogromno izgubo? Ali naj bodo Losingerjeve menice, ki jih šele iščejo, ono jamstvo, ki bo vrnilo mirno spanje Feniksovim zavarovancem? Kakšno jamstvo naj nudi 68 milijonov dinarjev, ki predstavljajo današnje Feniksove vrednosti v naši državi nasproti Feniksovim obvezam, ki gredo v korist njenim zavarovancem in ki so označene z zneskom 620 milijonov dinarjev? To so vprašanja, ki nas zanimajo, vprašanja, ki so važna za pomirjenje vseh onih tisočev žrtev, ki so naselile tuji zavarovalni družbi.

Saj vendar ni mogoče zahtevati od zavarovancev, da nadalje plačuje svoje premije zavodu, ki mu je do temelja omajal njegovo prej tako trdno zaupanje, dokler ni podano popolno jamstvo, da bo enkrat gotovo užival sadove zavarovanega kapitala. Kdo pa naj poda to jamstvo? Mar zavarovalna družba Feniks? Od te neka takšnega ne moremo pričakovati! Ali naj poda to jamstvo država? Od nje tega ne moremo zahtevati in dvomimo, če se bo v tem primeru kaj napravilo, kajti doživeli smo že razne druge polome, ko je ves denar ostal doma, pa država ni pomagala, ali zaradi principa ali pa zaradi pomanjkanja kreditov! Le eno bi v tem zapletenem primeru lahko zahtevali, in to je, da bi vlada popolnoma razsvetlila stanje zavarovalne družbe Feniks in da ne bi s posameznimi uredbami še bolj komplicirala že itak dovolj zamotanega položaja Feniksovih zavarovancev. Le to edino zahtevo naj bi postavljale skupine zavarovancev Feniksa, ki se zdaj organizirajo, da si bodo zavarovanci čimprej na jasnem, pri čem so, ter da se jih obvaruje nadaljnje škode, ki grozi, da se bodo premije še nadalje vplačevale. To so realne zahteve in te morajo biti izpolnjene!

Svoji k svojim!

Služaj Feniksa naj bo resno opozorilo našemu narodu, da v bodoče zaupa na šim zavarovalnicam ter da ne odklanja zastopnikov domačih zavodov. Feniksova afera naj bo resen in poslednji opomin našemu narodu, da se ubrani nadaljnjih izgub in ne veruje več v pravilje »o zlatih dolinah in palčkih«, temveč vpraša za nasvet najbližjega zastopnika domače zavarovalnice, ki mu bo gotovo z največjo potrebitvostjo pribavil vse potrebne podatke ter mu svetoval in pokazal pravilno pot. Tako in le na ta način se bo narod obvaroval v bodoče vseh nadaljnjih razočaranj. Le v zaupanju do tega, kar je domače in z geslom »svoji k svojim« bomo lahko s pridom pomagali razvoju naših zavarovalnic, pa naj bo njih glavni sedež v Ljubljani, Zagrebu ali Beogradu. Naše so in zato jih moramo podpirati! S tem bo odpadlo vsako razočaranje, vsak sramota in vsaka izguba. Obenem pa bo vsakega zavarovanca tolažila zavest, da je izvršil svojo nacionalno dolžnost, katero je dolžan izpolnjevati v prvi vrsti nasproti domačim zavodom.

Tako in na tak način združeni v eni celoti ter s podpiranjem samo tega, kar je našega in domačega, si bomo lahko ustvarjali trdne temelje ne le v gospodarstvu in denarstvu, temveč tudi v naši skupnosti in moči, katero neogibno potrebujemo v borbi proti vsemu, kar je tujega.

odnosno nekaj tudi v zasebno nacionalno last, se pripravila poseben zakon.

Sladkorna Turčija danes proizvaja že nad lastno potrebo.

Vse denarno poslovanje v teh ogromnih državnih podvigih se vrši po specijalnih, prav zato, svrham in značaju vsake posamezne industrijske vrste ustanovljenih bankah.

Vsi ti že izvajani in predvideni ukrepi so v delo prinesli obilo olajšanja, ki se pokazuje tudi v tem, da so se pocenile razne, doslej uvažane stvari, kakor sladkor, cement, premog, paroplovne in luške tarife i. dr. Iz tega je tudi razvidno, da turško državno gospodarstvo ne misli na brezobzirno izkoriščanje svojega monopolskega stališča napram narodu.

Obvestilo

Obveščamo vse člane in naročnike, da smo se 1. oktobra t. l. preselili iz Šelenburgove ulice 3 v svoje nove prostore v II. nadstropju palače Grafike na Masarykovi cesti 14.

Naša časna telefonska številka je 22-07.

Oblastni odbor Narodne Odbrane v Ljubljani

Krajevni odbor NO Ljubljana-mesto Narodno-obrambna tiskovna zadruga v Ljubljani

Uprava in uredništvo »Pohoda«

Uprava in uredništvo »Naše volje«

Kupuj domače blago!

Po naši zemlji

O razstavi «Svoji k svojim»

* V Beogradu čitamo v 28. številu »Narodne Odbrane« tudi naslednje:

«Letošnja »Razstava nacionalne miselnosti«, ki jo je organizirala gospodarska sekcija Narodne Odbrane, je še enkrat potrdila, kako koristne so tovrstne prireditve.

Pričakovali smo, da se bo beograjska publika odzvala pozivu na svečano otvoritev razstave. In odzvala se je v lepem številu. Prav tako smo pričakovali, upravičeno pričakovali, da bodo svečani otvoritvi razstave prisostvovali tudi mnogi predstavniki državnih institucij in drugih korporacij. In prišli so. Prišli so: Odposlanec Nj. Vel. Kralja, kapetan Iregate g. Denko Vuković; odposlanec g. ministra vojske in mornarice, polkovnik g. Adolf Helmin; zastopnik upravnika vojne akademije, podpolkovnik g. Svet. Krejaković, ter predstavniki množičnih gospodarstev, nacionalnih organizacij in ustanov. Ko podčrtavamo navzočnost odposlanca Nj. Vel. Kralja in vojske kot dokaz, kako visoko se ta razstava ceni in kak pomen ima naša domača delavnost za našo nacionalno gospodarsko življenje in obrambo države, bi radi nadaljevali listo odposlancev. Toda njih ni bilo. Mogoče jih ne bo niti čez leto dni. Mogoče imajo tudi razloge. Kdo bi to vedel. Mi resnično ne vemo. Kajti vemo samo eno: gospodarsko življenje naše domovine se razvija, razvija se domača delavnost, vse bolj se uveljavlja domači kapital in vse bolj je domača delovna moč zaposlena. Na tem dela in za to se bori gospodarska sekcija NO »Svoji k svojim«. Razstava je uspešna. To nam je največje priznanje, najboljša zadoščenje. Tisoč dobro mislečih državljanov so šli skozi prostore razstave in so odnesli iz te razstave upanje v boljšo bodočnost našega gospodarstva.

Ker nas mnogi, ki so hoteli posetiti Razstavo nacionalne delavnosti vprašujejo, zakaj niso odobrili popusti na železnici, odgovarjamo, da smo za popust prosili, pa ga nismo dobili. Glavna direkcija odobrava popust 50% le posetnikom mednarodnih sejmov in razstav. Ker naša razstava nima mednarodnega značaja, se popust ni mogel odobriti.

Na podlagi rešitve g. ministra prometa je bil odobren popust 50% na državnih železnicah vsem posetnikom razstave psov v Ljubljani, ki se je vršila 19. in 20. t. m.

Na Jesenice!

Dne 11. oktobra bo odkril Savez Jugoslovenskih Radnikov »Kraljevič Andrej« iz Francije pred narodno šolo na Jesenicah spomenik Viteškemu Kralju Aleksandru Ujedinitelju.

Pozivamo naše članstvo, osebno bližnjih organizacij, da se polnoštevilno udeležijo tega slavlja ter s tem počasti spomin Velikega Vzorika.

Ravnajte se po navodilih, ki jih bo izdal pripravljalni odbor na Jesenicah.

Oblastni odbor NO v Ljubljani.

Še en uspeh.

Poleg ogromnih in čisto izrednih mednarodnih uspehov, ki jih je doživela Jugoslavija v zadnjih letih, je zabeležiti še tegale: Zadnja mednarodna radijska konferenca v Zürichu ni določila nikakih novih valovnih dolžin. To se pravi, da v doglednem času vendarle ne bomo imeli moderne radijske službe, pa naj reče in oblubi, kdor hoče, kar hoče!

V Sovjetski Rusiji je demokracija.

* Te dni je izdana knjiga dr. Hermana Greifeja v Berlinu o težkih delih, na katere so obsojeni politični izgnanci v Sibiriji. V tej knjigi je našeta masa primerov, v katerih se opisuje muka od strani boljševiškega režima prognanih Rusov. Dokumentiranje napravljajo globok utis na čitatelja, ker je črpano iz službenih sovjetskih objav. Boda izgnancev je tako težka, grobost paznikov tako nečloveška, da samo naštevane primerov zapusti najgloblji utis. V največji zimi, ko je 50 stopinj mraza, prenočujejo izgnanci v svojih temnicah skoro nagi. Na milijone je tako popolnoma propadlih in danes je okoli 6 milijonov takih mučnikov.

Zanimiva debata.

* Hitler je v Nürnberg dejal: »Svarim danes vse narode pred boljševizmom, boljševizem pa naj ve, da stoji pred vrati Nemčije nova nemška armada.«

Vorošilov mu je odgovoril: »Sovjetska Rusija hoče imeti mir. Če bi jo pa kdo napadel, bo poskrbela sovjetska armada, da porazi svojega sovražnika na njegovih lastnih tleh!«

Papež je pa zaključil: »Če se danes ne izpolnjujejo načela ljubezni in pravice, tega ni kriva Cerkev, marveč tisti, ki so njeno delo in svobodo zadrževali in ovirali.«

«Kmeti list» na novi poti.

* Sedaj, ko je vse propadlo in se je g. Pucelj pridružil JNS, postavlja uvodničar v zadnjem »Kmeti listu« svoje zahteve, ki se glase takole:

«Ker je zadruga gospodarska in socialna oblika, ki je najbližja naravnemu redu, zato tudi slovensko kmetstvo zahteva, da država kot najvišja predstavitev organizirane družbe z vsemi sredstvi podpira zadrugno gibanje, zadrugno vzgojo in zadrugno misel-

nost. Zlasti mi se ne moremo naslanjati niti na fašistični, niti na komunistični družabni red. Brez dvoma ima vsak od teh kaj dobrega v sebi. Te dobre lastnosti zajamemo in prevzamemo ali posnamemo, nujno pa jih moramo uvrstiti in podrediti zadrugnemu okvirju, ako hočemo imeti kaj koristi od njih.»

Hvala Bogu so kmetje Pučjevega kova toliko časa zajemali, prevzemali, posnemali, uvrščali in podrejali, da jim je enkrat za vselej odklenalo.

Tudi škrtat ima včasih prav.

* »Jutro« poroča, da je osnovan mladinski akcijski odbor JNS za Slovenijo. Ta odbor, ki je bil osnovan v soglasju s predsedstvom banovinskega odbora JNS, naj bi organiziral mladino JNS na področju Dravske banovine. V njem je nekaj mladih, na dnevno političnem polju še neizkušenih akademikov, poleg že starih rutinerjev. Med temi je gotovo prvak dr. Marijan Zajec (upamo, da se ne motimo), ki ga je tiskarski škrtat preimenoval v dr. Zajeza. »Mlademu« odboru želimo mnogo sreče, pa veliko, veliko več delavnosti in akcij kakor jih prikazujejo njihovi starešine, med katerimi sedi tudi dr. Zajec.

O kom je beseda?

* »Kruševački glasnik« prinaša tele vrstice:

»Prihaja nam naša kri in naš ponos. Prihaja tisto, kar je najboljšo in najlepše, najjače in najbolj nadarjeno, tisto, kar je naš kraj nahrenil, napital, vzgojil in odprenil v življenje, da se bori za narod, za svobodo, za državno in narodno suverenost, za kralja in domovino...«

Veseli se, Lazarjeva prestolice! Obiskuje te najboljši sin, prepevajte vasi in naselja, odmevajte predeli in horizonti, jugoslovanski prvaki obiskuje svojo očetnjo!

Članek nosi posrečen naslov: »Lazarjeva kulturna poteza najboljšega otroka Lazarjeve prestolice za orjaške poti očetnjave.«

Na Kočevskem ničesar novega.

* Sedaj, pred občinskimi volitvami, se zopet pričeneja sporazumevanja, da bi prišli čim lažje do uspeha. Kajti sporazum je vedno umesten, če ne škodi splošnim interesom. Tega se držijo tudi predstavniki one stranke, ki je prevzela vse interese Slovencev v svojo zaščito in delajo po Kočevskem sporazumu z Nemci za občinske volitve. Kajti tam so ponekod Nemci ali vsaj nemčurji v veliki večini in gre torej res le za interese splošnosti... V času Marušič-Pucovega vladanja, ki je tudi delala kompromise s kočevskimi renegati, pa so ptički med Ribnico in Kočevjem vse drugače prepevali. Res, na Kočevskem nič novega, kajti ponavlja se zopet stara pesem.

Antifašistični sporazum.

* Bukareški »Univerzal« prinaša naslednje tehtne besede o naših bodočih skupščinskih volitvah: »Kar se tiče parlamentarnih volitev, se potreba slednjih v tem trenutku niti ne postavlja na dnevni red, kajti mandat sedanje skupščine še vedno traja. Za sedaj bo vlada brez dvoma nadaljevala delo s parlamentom 20. oktobra, čeprav ima v njem nasprotnika v fašističnih vrstah. V svoji antifašistični borbi ima za zaveznike vse privržence demokracije in — skoraj paradoks — celo, sicer opozicijski, Zagreb. Razumna politika Beograda nasproti Zagrebu je v teku preteklega leta tako spremenila odnose dveh bratskih plemen, da se v tej drugi etapi vlade dr. Stojadinovića lahko pričakuje popoln sporazum vladne stranke z bivšo Hrvatsko seljačko stranko. Kajti vsi dosedanj poskusi tako zvane združene opozicije za ustvaritev bloka, v katerem bi bil Zagreb središče, niso dali rezultatov. Zagreb ni hotel biti odskočna deska malim opozicijskim strankam iz Srbije, marveč želi sporazum le z najjačjo stranko, ki bo imela za seboj največ Srbov.«

Kam z denarjem?

* Spričo devalvacije francoskega franka smo prihranili 2,5 milijardi, spričo devalvacije švicarskega franka pa pol milijarde dinarjev. Ker bodo devalvirane še druge zlate valute, bo narasel naš prihranek na kake 4 milijarde dinarjev. Kam z njimi? Da ne bo skrbi, se že sestavljajo razne komisije, ki bodo šle na lice mesta v Curih, Pariz in še druge kraje, da ugotovijo višino teh prihrankov in jih nalože na najbolj zanesljiv način, da bodo varni pred devalvacijo. Nekaj od teh prihrankov pa bodo dobili za nagrado tudi oni naši listi, ki so iznašli ta prihranek.

Tiha in postopna likvidacija.

* »Slovenija« nima drugega dela, kakor da stalno napada Narodno Odbrano in »Pohod«. V svoji zadnji številki je zopet poskusila podtakniti NO nekaj »peklenskih naklepov«, in sicer nič manj kakor »tiho in postopno likvidacijo pritisnjenega slovenskega naroda«.

»Slovenija« naj bo mirna. Če se sama ne bo pravočasno likvidirala, bo likvidirana glasno in trenotno.

Anonimno pismo.

* Berem Vaš članek na strani 5 lista z 20. 9. 36 in Vam moram povedati, da mora človeka biti kar sram, povrh pa obžalovati take bolane možgane, na katerih gnojišču utegne taka stvar se razviti, potem pa še priti na papir, pa še tiskano. Kolikor že človek simpatizira z Pohodom, da pa take še natiska, je čudno!

Zakaj prav za prav gre? No, studentje ali drugi fantje iz Nemčije gredo peš na potovanje, posebno na Balkan, v vse balkanske države, da spoznajo kraje, ljudi, o katerih jim doma toliko pripovedujejo.

Seveda to niso denarni magnatje, preživljajo se kakor morejo, z beračenjem s takim petjem po dvoriščih, redko po cestah ali ulicah, kakor jim pač katero mesto dozvoljava. Da pa se iz takih potujočih bopov, mladih, dela ne muha, ampak niti slon, nego Mamuth, je pač več kot smešno. Veje iz tega krasnega članka, znamenje najlepše »kulture« in izobraženosti taka mrznja, tako sovraštvo do Nemčije, da je kar veselje! Dotični dopisun pa edini bode z svojo mrznjo, svojim fanatičnem sovraštvu rešil našo domovino, Jugoslavijo. Taki izgredni bi se v veliko veliko boljše službi drugih opasnosti, nevarnosti za nas mogli zgoditi, pa miti v najskrajnem slučaju ni dopusten tak »bonton«; to povejte Vašemu dopisunu, ki ne more nikakor biti kak dostojen, merodajen Jugoslovanc ampak kak smrkvav poba, ki ne ve o svetu, o položaju, o odnošajih med narodi ničesar, ki si tudi najbrže ni knofa na svoje hlače zaslužil, oz. zemlje s pametnim delom! Kaj, misli ta stric, bi se zgodilo v Nemčiji, kjer imamo več kod 40 000 naših Slovencev v veliko boljše življenjskih položajih kot pa doma, ako bi si kak nemški poba dovolil tak o pisanje?? Prvič ne bi našel niti samega lista, ki bi take priobčil, zaprta pa bi bila časnik in poba izdatno glasom Hitler-skih postav!! Takega hujskača pa za lepo dobo mesecev vtakniti pod ključ, in prav bi mu bilo. Pa zgodilo bi se to zanesljivo v tej prokleti Nemčiji!! A pri nas????

Priobčujemo, da se gospod, ki je to pismo pisal, ogleda v lastnem ogledalu. Čestitamo!

Nepoboljšljivi ignoranti.

* Mariborska firma Wilhelm Heinz razpošilja naročilnice v nemškem jeziku. Priporočamo to trdko mariborskim nacionalistom, ki naj ji posvetijo ob priliki svojo pozornost.

Samobitnost za 100 frankov.

* V francoskem »La Revue Moderne« je priobčena učinkovita kritika, odnosno hvala oblikujočega umetnika Toneta Kralja. Napisal jo je Clément Morro in so jo nekateri naši listi tudi prepisali. Jugoslovenci smo namreč veseli, da se tudi v tujini piše o naših umetnikih, posebno na Francoskem, kjer povprečni ljudje niti ne vedo razlikovati med Jugoslavijo in Češko, kar vedo prav vsi, ki so se kedaj mudili v Parizu.

Tembolj nas preseneča tista kritika, ki jo je tako hvaležno zagrabilo uredništvo nekega ljubljanskega tednika, kjer pravi, da je gornja revija odkrito priznala samobitnost slovenske umetnosti in s tem samobitnost slovenske kulture. Ta ljubljanski list ima zdaj lahko nekoliko dopadenja. Nas zanima le to, ali je gospod Morro, slavni kritik, sploh kedaj videl v Ljubljani razstavljena dela Toneta Kralja, ki jih tako izvrstno pozna in ali je sploh kedaj bil in živel med Slovenci, o katerih danes govori se je tako na široko razpisal. Običajno se take kritike pišejo doma, potem se pošljejo po pošti z istočasnim nakazilom 100 frankov v Pariz, kjer jih take zelo ugledne revije priobčijo. Ne trdimo, da je tako nastala tudi kritika o Tonetu Kralju, le bojimo se tega, kajti v njej je toliko nelogike, kakor, če bi jo pisal vsem znani najpriznanejši in najbolj umetniški ljubljanski kritik!

Radi odpustkov.

* Zaneslo je tudi mene na božjo pot na Brezje. Izstopim na Otočah, se otresem radi prazne mošnje ponujajočih se voznikov in jo mahnem peš. Pred menoj je bilo že polno romarjev. Ko pridem do mosta, vidim, da vsi stoje in da se drži eden bolj jezno kakor drugi. Plačati mora vsak 50 par, sicer ne greš naprej, če nočeš preplavati Save. Prav, ali gorje ti, ko si pridobil za 50 par pravico, da smeš iti preko mostu. Romarji se pridružajo, ker ne vedo, ali naj hodijo ali pa naj se plazijo kleče ali po trebuhih, ker so deske na mostu tako lepo razmeščene.

Ljudje pač niso inteligentni in ne vedo, da spada ta most k božji poti. Drugje morajo romarji po kolenih v hrib, ker pa na Brezjah ni hriba, je urejen ta most tako, da si že na njem pridobe nekaj odpustkov. Ker pa odpustki nikjer niso zastojni, tudi cena 50 par ne pride v poštev. Nepravilno je le to, da moraš plačati 50 par še enkrat, ko se vračaš. Če pri tem preklinjaš, Ti gredo vsi odpustki po vodi. Priporočamo torej, naj se napravi nov most, toda samo za romarje, ki se še vračajo iz Brezja.

«1551».

* Tako se imenuje tisti novi akademski list, ki bi se moral imenovati »25«, po zaslužnemu svojih ustanoviteljev »slovenskih levičarjev«.

Duh sedanjega časa.

Našim čitateljem znani gozdar mirenske graščine G. Hornicky je pred nedavnim zasačil neko ženo, ki je nabrala butarčo suhljadi v grajskih gozdovih. Morala je odslužiti ta svoj pregrešek s tremi dnevi tlačenja (dela). Isto se je zgodilo tudi nekemu kajžarju. Tudi on je tri dni tlačenil. G. Hornicky je češki državljani nemške narodnosti, lastniki graščine so pa avstrijski državljani.

Da razbremenijo prenapolnjeno ljubljansko bolnico.

* Ves naš narod — od Triglava do Soluna — je po srcu plemenit, torej usmiljen in human. Saj postavlja tičkom v zimi hranišča

in limanice, proti trpinčenju vprežne živine ima paragrafe in — izgovore. Za po božji podobni modeliran človeški rod pa je prav poseben dobro poskrbljen! V bolnicah je na primer tako urejeno, da leže vsi bolniki na posteljah ali na — tleh. Da pa jim ni treba glasno vpiti iz ene postelje na druge in da imajo najpristnejši občutek, da so v objemu varnega in gorkega gnezda, leže kar po trije eden ob drugem. To stanje je naposled i v beli i v črni Ljubljani že toliko staro, da ga smatrata javnost in oblastvo kot normalno stanje.

Le nekemu preprostemu fotografu iz tote štajerske dežele se je še nedavno zdelo, da tako ni prav! Lotil se je sanacije... kar je storil toliko lažje, ker je čutil, da je tudi privatna iniciativa v zadevi decentralizacije številnih bolnikov lahko potrebna, zlasti če se za kasni javna ali oblastna dobra volja. Pa je fotograf sklenil postati zdravnik, a zopet samo zato, da bi bolje vnovčeval domač mariborski čaj, predvsem pa, da pozdravi ljudi kar v ordinaciji, da bi jim ne bilo treba iti na drenjanje v bolnico. Skratka, ta slavni štajerski fotograf je bil za decentralizacijo tudi v zdravstveni in socialni politiki. Sreča je hotela, da je bil za fotografa in njegove cilje navdušen tudi neki bivši minister socialne politike in narodovega zdravja. Hodil je ta gospod večkrat na obisk in na zdravljenje k ljubljanskemu Zlajazu-fotografu in bilo bi morda danes tudi v ljubljanski bolnici že vse drugače, da ni Višja usoda iz nam neznanih razlogov odredila drugače. Odšla sta namreč vsak po svoje, eden sem, drugi tja in se za nekaj časa ne bosta več videla. Fotograf zdravnik bo postal samo fotograf, gospod minister za socialno politiko in narodovo zdravje pa je postal samo gospod! Pa tudi samo tak ni postal zdravilnega fotografa, kar pričajo dobri vtisi, objavljeni nedavno v nekem ljubljanskem listu.

Vsekakor pa je danes jasno, da je pojav foto-zdravnika zdrav pojav, ki ga, če je res hotel omiliti razmere v ljubljanski bolnici, smelo označimo kot prekretek in predelek pojav. Ali, kakor je v modro urejenem stvarstvu zima samo zato, da trpijo uboge ptičke in se veselijo lepe smučarke, in kakor smo speljali ceste v klanec, da trpe konji na gor in da biciklisti ne trpe na dol, tako smejo biti tudi bolnice v beli in črni Ljubljani še naprej take, kakršne so, sicer — propade vsa teorija in stara težnja, da bodi ta svet samo dolina solz... In zato verujemo v odpustanje storjenega greha in in v večno življenje sedanjih žalostnih razmer. amen.

Prosenc Frh

Našemu br. Prosencu Radovanu je umrl njegov oče. Zmučen od dolge življenjske poti je mirno zaspal za vedno, čeprav so pogrešale njegove oči sina in snaho. Ljubezen ostalih otrok, združenih okoli njegove postelje, je prihranila umirajočemu očetu vsaj v njegovih poslednjih urah težko bol, umrl je mirno in ne da bi vedel, zakaj njegove oči zamaženo iščejo sina in snaho.

Z vncem, ki ga je položila na njegovo krsto, je počastila Narodna Odbrana spomin očeta, ki je znal vzgojiti svoje otroke za resnične nacionaliste. Naj počiva v miru!

ŽOLČNI KOTIČEK

RAZSTAVA NAŠ LES.

× Res poučna stvar, ki pa vendarle ni ugajala vsem. Nekaj primerov, ki jih je ujel na uho naš prisluškovalec.

Dr. Marušič Drago, ban v p., minister v p., sedaj senator in odvetnik, gleda in se čudi, kaj vse se lahko pridobiva iz lesa. Naposled pa reče nejevoljno: »Kaj vraga, jaz sem tudi »pridobil«, toda les ostane vendar les!«

Pucelj Ivan, minister v p., sedaj le še senator, je na vso to razstavo gledal od zgoraj navzdol. Kaj pa naj bi imponiralo njemu, ki je bil že v Ameriki, postal iz mesarja literat in politik? Ko je zapuščal razstavo, je popolnoma pravilno rekel: »Kaj vse to, jaz sem delal celo iz blata fijołce in obratno.«

Dr. Puc Dinko, prej ban in župan, sedaj odvetnik in kandidat za bana ali ministra, se je tudi vrlo zanimal, kaj vse lahko nastane iz lesa, ki ga »pridelujejo« njegovi rojaki. »Za Boga, alkoholi tudi!« Izjavil je, da se mu to ne zdi pametno.

Dr. Kramer Albert, minister v p., sedaj senator, se je zadržal največ pri odelcu, ki kaže predelovanje lesa v papir. »Pa je res čudno, kako more tako trda in odporna stvar kakor je les postati tako mehka in voljna, da jo lahko uporabljamo za papir za naše liste!« Druga ni rekel.

Verbič Drežce, šef kabineta v p., sedaj novinar, je bil za časa razstave službeno zadržan. Studiral je ravno v Nürnbergu, kako se postopa obratno in spreminja mehka masa v trdo, neupogljivo tvorbo.

Vidmar Stane, prej Sokol in Bojovnik, sedaj ena ali druga ljudska, seveda samoslovenska fronta, se je zanimal za volno in svilo, napravljeno iz lesa. Ni čudno, saj izdeluje nogavice in dežnike. Izrazil je le bojazen, da bi taka volna in svila ne postali preveč trdi, če prideta na dež. Saj bi se potem ne dalo hitro menjati dežnikov in nogavic, kar pa je nujno potrebno, ker se nikdar ne ve, kakšno bo vreme.

Zastopniki Jugoslovanske in Narodne ti-
skarne so bili presenečeni, ko so videli, da se
more napravljati rotacijski papir tudi iz na-
šega lesa. Doslej so bili prepričani, da pride
za to v poštev le koroški les, ki ga predeluje
firma Funder. Kakor čujemo, so naročili takoj
po obisku razstave 100 vagonov rotacijskega
papirja v naših domačih papirnicah. Bog živi
in zdravo!

Produkcija dresiranih psov.

× Kakor vse drugo, napredujejo tudi naši
psi, ki kažejo vedno večje uspehe umne dres-
sure. Da najde dresiran pes zgubljene stvari
in izvoha vsakega zločinca, to je že nekaj
samoposebi razumljivega. Danes smo že tako
daleč, da ločijo dobro dresirani psi denar po
njegovi vrednosti, letnice aktov in podobno.
Ubogi lumpje, vsak bo šel sedaj v luknjo. To
je pokazala zadnja produkcija dresiranih psov.

Častna izjema.

× Seligmann se piše, torej je žid. Kljub
temu se zanima prav posebej za dravsko
banovino, kateri je obljubil del blaženosti, ki
jo nosi v svojem imenu. Kdor ne verjame, naj
počaka, pa bo videl, če ne bodo takrat že
drugi položili svojih rok na to blaženost in jo
vzeli zase. Podrobnejše podatke dobe inter-
esentje pri podružnici Beligradske borze v
Ljubljani.

Električna kap.

× Pri napeljevanju elektrike za neko sve-
čanost je prišel neki revež v neprijeten stik z
električnim tokom in ga je zaradi tega zadela
kap. Ker pa je zapustila kap sledove na obleki
in perilu, kjer so se poznala ožgana mesta, so
strokovnjaki pogruntali, da je zadela reveža
električna kap. Priporočamo našim zdravni-
kom podoben študij te nove vrste kapi.

Umestna varčnost.

× Pri nas se je razpasla grda navada, da
se vsakdo, ki organizira kako prireditev, za-
teče k Mestni občini po razne stvari, ki bi
mogle povzdigniti te prireditve. Mestna ob-
čina je na ta način imela v preteklosti že prav
občutno materialno zgubo.

Da se napravi temu konec, je izdal gospod
župan okrožnico, s katero se prepoveduje od-
sekom vsako posojevanje mestne lastnine
kateremukoli društvu in za kakršnokoli pri-
reditve. In da pokaže, kako je treba dosledno
izvrševati odredbe te okrožnice, je gospod
župan dovolil mestni elektrarni, da posodi sti-
škemu samostanu ob priliki njegovega 800-
letnega jubileja 6000 žarnic.

Pomožna akcija.

× Za naše Slovence v kočevskih krajih se
pripravlja velika pomožna akcija s sodelo-
vanjem slovenskih katoliških organizacij iz
petih banovin kraljevine Jugoslavije. Načrt je
že izdelan, oni srečniki, ki bodo deležni te po-
možne akcije, so tudi že izbrani. Vse čaka le
še na volitve od 25. decembra 1936, potem
bo pa šlo, če ne bo na dan volitev kake za-
mere.

Nemo propheta...

× Haile v domovini ni mogel zmagati koščka
Italije, »na tujih tleh«, v Ženevi, pa je oni dan
gladko zmagal nad vso Italijo.

To bodi v spodbudo vsem obupajočim alá
Puc, Marušič, Slovenska zemlja, itd.

Na razstavi.

× Nedavno smo videli krasno razstavo:
»Dama s psom« so jo imenovali. Kaj čuden
sicer, ali moderen je ta naziv! Kajti »Dama
(mama) z otrokom«, no to ni za Ljubljano, to
bi bilo kvečjemu samo še za — kmete in
rajo...

Na sadni razstavi na Viču

× so imeli tudi klešče, ki odlično love vo-
luharje, to škodljivo »podgano«, ki neprestano
gloda korenine sadnemu drevju. In baš po tem
modelu so narejene klešče, s katerimi so
g. Aleksander Bodi, preprogar, nekateri gos-
podje iz Našičke in nekateri tajni korupcijsko-
naši že polovili vse lopove, ki obizirajo ko-
renine narodove »morale« in »poštenja«. Zato
je zdaj, zahvalimo Bogu in kleščam, v Jugo-
slaviji »vse v redu...«

Počitnik je konec.

× Ne samo v šolah, tudi v politiki se opaža,
da je konec počitnic in da se odpre nova
sezona, polna upov in nad. Ker je mladina
mlajša in žilavejša, se je odpočila prej ter je
začela prva orati že precej zapleveljeno njivo
napredne politike. Starejši voditelji se še niso
odpočili in čakajo, da bo mladina zasadila
plug. Kadar bo brazda izorana, bodo stopili
kot počitniško prenovljeni voditelji v njo.
Zato mladina naprej, če nočeš zgubiti svojih
priznanj in preizkušenj voditeljev.

* * *

JNS — Oh, težko mi je..., da bi le že sko-
raj umrla...

ZZZ — Kaaaaj, kdooo da naj umre? Ti, po-
sestrima? S kom naj se potem borim?

JNS — (kašlja)... da bi že skoraj umrla.
Prej pa si še želim napisati testament, poln
kesanja in novih idej — o pridobivanju.

Beseda našega predsednika

Priobčujemo poročilo bivšega predsednika
Oblastnega odbora NO, br. dr. Josipa Ce-
puđra, podano na zadnjem občnem zboru, ki
bo, čeprav odkrnjeno, radi svoje razsežnosti
priobčeno v treh nadaljevanjih:

V svojem lanskem poročilu sem povdal, da je
skušal OO očuvati popolno samostojnost in ne-
odvisnost NO kot organizacije in da se mu je to
tudi posrečilo. Isto ugotovitev ponovim lahko le-
tos, tudi sedaj s pristavkom, da to marsikdaj ni
bilo lahko in je čuvanje popolne samostojnosti in
neodvisnosti z naše strani izzvalo tu in tam očitke,
da rušimo enotnost nacionalne fronte, da hodimo
svoja lastna pota in da s tem dejansko podpiramo
nasprotnike jugoslovanske nacionalne fronte. Mi-
slim, da je potrebno, da spregovorim o tej točki
prav na tem mestu jasno in odkrito besedo, ne
avtoritativno kot oseba ali kot predstavnik tega
OO, marveč zato, da sledeča debata razčisti to
vprašanje in ugotovi, ali je bilo postopanje seda-
njega OO pravilno ter v interesu jugoslovanske
nacionalne misli ali ne.

Če se moram pri razglabljanju tega vprašanja
pečati tudi z našo dnevno politiko in njenimi no-
silci, političnimi partijami ter njih predstavniki, ne
storim tega s stališča dnevne politike, marveč sa-
mo s stališča jugoslovanske nacionalizma in nas
kot njegovih partizansko neopredeljenih predstavi-
nikov ter s stališča poseganja v področje čisto
nacionalne organizacije, kot je NO, s strani teh
partij in njihovih predstavnikov. Kot v času lanske
skupščine je tudi sedaj še na vladi kombinacija
JRZ in mislim, da je bilo povsem točno ono, kar
sem o tej kombinaciji izjavil v svojem lanskem
predsedstvenem poročilu, ko sem rekel: (gl. od-
stavke 3—8 iz lanskega predsedniškega poročila,
priobčenega v »Pohodu« št. 25 iz leta 1935).

SLS ne obstoja več...

Vse to sem navajal doslovno lani 29. 6. 1935 in
mislim, da se nisimo mnogo zmotili. Imamo izjave
merodajnih voditeljev bivše SLS, da te stranke ni
več, ker je prešla z vsem svojim aparatom in z
vsemi svojimi tradicijami v JRZ, torej v politično
partijo, ki ni več plemenska, ker je vsedržavna in
povdaja temeljni princip ne samo državnega, mar-
več tudi narodnega edinstva, pa tudi ni verska,
ker povdaja princip enakopravnosti vseh prizna-
nih veroizpovedi v naši kraljevini. Če se poka-
žejo kdaj ne skladnosti med stališčem, ki ga slo-
venski pristaši in voditelji JRZ zavzemajo in iz-
povedujejo izven Dravske banovine in stališčem,
ki zazveni tu in tam še vedno iz lokalnih glasil
JRZ v naši banovini in preveč navdušenih govo-
rov nekaterih predstavnikov JRZ na lokalnih se-
stankih je to povsem naravno.

Ali vendar se giblje, spričo tega gibanja se ru-
šijo stare kule in napravljajo mesto, kjer bo mo-
goče zgraditi nove stavbe. Lahko rečemo, da se
vedno bolj kaže edina pravilnost teze, ki smo jo
pavzali že od nekdaj, zlasti pa že pred 6. 1.
1929 mi, jugoslovanski nacionalisti, to je teze ne
samo državnega, marveč tudi narodnega edinstva.
Koliko psov je bilo izbruhanih proti nam zaradi
doslednosti, s katero smo zastopali to tezo! Ko-
likokrat in na kako ogabne načine se nam je oči-
talo, da smo izdajice slovenskega naroda in vseh
znakov njegove samobitnosti, njegove posebne kul-
ture in njegovega jezika.

„Dvignimo svoje glave“

kajti bliža se ura našega odrešenja, bliža se ura
odrešenja našega naroda in naše države v našem,
čisto jugoslovanskem smislu!

Samoslovenska gonja! Ta nam nudi najboljši
dokaz, kako končujejo pokreti, ki niso nastali iz
resnične notranje potrebe širokih plasti naroda,
marveč so bili vrženi od posameznikov med narod
le kot dnevnopolitične krilatice kot sredstvo dnev-
nopolitične borbe. Od jeseni 1931 dalje je vedno
močnejše divjala ta gonja, ki je vzel na muho
predvsem nas, jugoslovanske nacionaliste. Ostali
smo mirni, nismo reagirali napram najbolj podlim
in najbolj bedastim izrastkom te gonje, čeprav nas
je bolelo, da se je pustila prav mladina, zlasti
akademski, v tolikem številu speljati na led dnev-
nopolitičnega geslom. Kje je ta gonja danes? Še
vedno jo opažate, še vedno se pojavljajo posa-
mezni dokazi njenega življenja v govorih in listih,
toda govorniki, ki jo zastopajo in listi, ki jo iz-
ražajo, se omejujejo vedno bolj na najbolj zaosta-
le in najmanj pomembne. Kajti postala je baš ta

samoslovenska gonja — privesek mačkovstva

in raznih internacional. Torej pač dovoli žalostna
usoda za pokret, ki naj bi bil samo kulturni, pa
je doživel svojo žalostno propast spričo tega, ker
je bil vržen v maso kot politična krilatica in je
kot taka prešla v pozabljeno, kakor je pač usoda
vseh takih krilatic.

Seveda ne smemo biti lahkomišelniki, ker se za-
vedamo, da so še vedno na delu sile, ki se poslu-
žujejo te krilatice!

Če govorim o teh silah, moram predvsem citi-
rati znani nemški izrek: »Die Geister, die ich rief,
die werd' ich nimmer los.« V tem oziru je usoda
tkzv. samoslovenskega popolnoma ista kakor usoda
mačkovstva, ki je toliko časa preplavljala tudi
velik del naše banovine in je brez dvoma tudi še
danes močno zasidrano zlasti v srezih, ki meje na
Savsko banovino. Veliki Stjepan Radić, ki je bil
kljub svojemu sunkovitemu temperamentu in svo-
jim včasih kaleidoskopskim menjajočim se nazo-
rom vendarle velik in globok ter ni nikdar načel
vprašanja državnega edinstva, Stjepan Radić, ki
je šel sam na lice mesta v Sovjetsko Rusijo, pa
po povratku domov svečano izjavil, da komunizem
ni za nas in da se mu moramo upirati do skraj-
nosti, Stjepan Radić, ki je težko ranjen v parla-
mentu postavil tezo »Kralj in narod«, ta Stjepan
Radić ne bi bil nikdar dopustil, da bi se bilo razvilo
tkzv. hrvatsko vprašanje v onem pravcu, kakor se
je razvijalo do danes in dovedlo hrvatski del na-
šega naroda v oni položaj, v katerem se nahaja
danes.

Dr. Maček je bil prvotno velik spričo svojega
molka. Tako so govorili in mislili o njem njegovi
najbližji pristaši in njegovi največji občudovalci,
toda številu pristašev in občudovalcev, ki mislijo
tako o njem še danes, je padlo naravnost porazno.
Pustimo ob strani vesti, ki se prenašajo iz raznih
političnih virov in so popolnoma subjektivne. Kdor

pa ima priliko, da živi nekaj časa sredi tega mač-
kovstva na Hrvatskem samem, ta se mora prepri-
čati, da

molči dr. Maček, ker se govoriti ne upa

ker govoriti ne sme. Njegovo ime je le še napisna
deska lokala, v katerem se zbirajo vsi možni
elementje.

Kaj hoče dr. Maček? Ko je govoril na svoj le-
tošnji rojstni dan desetstotcem zbranih kmetov, ni
vedel povedati drugega, kakor da je za socialno
pravdo, na koncu pa zakričal: »Živela slobodna
Hrvatska!« Socialna pravda? Kdo pa ni za njo,
ko se vendar vsi zavedamo, da tiči ravno v re-
šitvi socialnega vprašanja problem, ki ga bo tre-
ba brezpogojno rešiti, če naj ne pride do najtežjih
pretresljajev našega nacionalnega in državnega
življenja. Ko se vendar vsi zavedamo, da bo mo-
rala biti rešitev socialnega problema tako globoka
in združena s tolikimi spremembami našega da-
našnjega gospodarskega in državnega ustroja, da
se sočasno zavedamo, da teh sprememb ne bodo
mogli sprovajati oni, ki žive v prošlosti in so v
tej prošlosti stali na čelu našega naroda in naše
države. Samo sveže sile bodo mogle biti tako od-
ločne, da bodo izvršile vse one ukrepe, ki se izvr-
šiti morajo, da se bo mogel naš narod čutiti v res-
nici zadovoljnega v svoji lepi, enotni in nedeljeni
jugoslovanski Jugoslaviji. Če govori to dr. Maček,
mora že dopustiti dvom o tem, če je on sam pri-
meren za izvajanje onih ukrepov, ki bi morali biti
nujno v zvezi z reševanjem našega socialnega
problema.

Svobodna Hrvatska? Tudi o tem dr. Maček mol-
či. Kolikor govore njegovi ožji, zlasti njegov taj-
nik dr. Jelačić, tudi to je zavito v meglo. Dne
5. julija t. l. je govoril dr. Jelačić na Sušaku o pri-
liki proslave stoletnice hrvatske himne »Lepa naša
domovina«. Govoril je v tem smislu: Mi ne zahteva-
mo ničesar drugega, kakor to, da bo Hrvat v
resnici sam gospodar na svoji zemlji. Ves današnji
problem bo rešen takrat, kadar bo Srb gospodaril
na svojem in samo na svojem, mi Hrvatje na svo-
jem in prav tako tudi Slovenci na svojem. Kadar
se bo zgodilo to, takrat pa naj se vsedejo skupaj
naši učenjaki in politiki, pa naj krstijo to državo
kakor hočejo.« Lepe besede, a žal samo besede.

Sicer pa ne gre za vprašanje, kaj hoče dr. Ma-
ček, kaj hočejo njegovi najbližji ljudje, gre samo
za vprašanje, v kakem pravcu se giblje razpolo-
ženje naših hrvatskih bratov. Čemu torej še ves
krik in vik, ko tudi vprašanje Mačkove socialne
pravde ni niti Mačkovo niti hrvatsko, marveč vpra-
šanje vsega našega naroda in vse naše države.
Čeprav morda to vprašanje ne zanima par tisoč
naših socialne pravice prav nič želih gospodar-
skih in političnih gangsterjev, pa zanima celotnega
naš narod in morda še mnogo bolj Srba ko Hrva-
ta, ker je vsaj prošlo leto srbski del našega na-
roda v gospodarskem oziru prenašal vsaj toliko
težkoče kakor hrvatski del, da o našem sloven-
skem delavcu, kmetu in obrtniku — loh ne govorim.

Razvoj sam gre v smeri popolne jasnosti

in ni več daleč čas, ko bo morala biti izgovorjena
jasna beseda ali s strani dr. Mačka ali pa s strani
onih, ki se skrivajo za njim.

Vso iskrenost vseh teh pokretov in gibanj, ki
naj bi bila strogo kulturna, pa kaže dejstvo, da se
vrše pod krinko demokracije. Ta uboga naša de-
mokracija mora poginiti že samo vsled naporov,
s katerimi se mučijo okoli nje njeni predstavniki.
Preobila slovenoborcev je ubila borbo za samo-
slovenstvo, preobila samohrvatov je skoraj že
ubila hrvatsko nacionalno gibanje, preobila za-
govornikov demokracije pa bo ubila še zadnje za-
nimanje našega naroda za to jugoslovansko de-
mokratično. Največji demokrat v državi je brez dvoma
dr. Maček, če mu verjamete to, kar piše in govori,
če ne sam, pa po svojih prijateljih a la dr. Ziga
Scholl. Kljub tej globoki ljubezni do demokracije,
to je do enakopravnosti vseh ne glede na njih mi-
šljenje, pa vladava ravno v hrvatski republikli doktorja
Mačka »svoboda«, o kateri mi kljub vsem lastnim
nevšečnostim pri nas nimamo niti pojma. Kdor ni
danes Mačkovec, ta je na Hrvatskem Jevtičev,
čeprav ni nikdar videl Jevtiča in se ni nikdar ogre-
val zanj.

In tako doživljamo nonsens, da

najhujši teror ustvarja največjo demokracijo

katero mora biti vesel sam Bog v nebesih. Mislim
pa, da tako ustvarjena demokracija ne bo ravno
demokratična in da bo izgorela v plamenih onega
terorja, katerega je izzvala in vzplamtela sama.
Sredi tega razburkanega vrenja pa stoji naša, jugo-
slovenska misel, stojimo mi, ki smo jo in jo bomo
predstavljali, ker se zavedamo njene izključne pra-
vilnosti in ker vemo, da ta jugoslovanska misel ni
nikako dnevnapolitično geslo, ni nikak proizvod
enega ali drugega političnega človeka ali politič-
nega pokreta, marveč je produkt stoletne borbe za
osvoboditev in ujedinjenje. Tekom te borbe je po-
časi vznikla misel jugoslovanskega narodnega edin-
stva in šele iz te misli, da smo Jugoslovenci le se-
stavni deli enotnega in nedeljivega jugoslovanskega
naroda, je izšla misel, da je treba temu enotnemu
narodu tudi enotno nacionalno državo. V razvoju
te jugoslovanske misli tiči ona železna doslednost,
ki manjka vsem drugim samo šlagerskim pojavom
našega notranjopolitičnega razvoja izza 1. decem-
bra 1918, ona doslednost, ki je onemogočila, da je
ta misel preživela svoje najtežje poraze, pa vstala
po vsakem porazu še čistejša in borbenejša, ustva-
rila to državo, ostala pri življenju kljub vsem do-
današnjim dogodkom in bo ostala zmagovita, pa
čeprav so strelj v Marseju uničili njenega prvega
Borca in Predstavnika, našega mučeniškega Kralja
Ujedinitelja. (Dalej prihodnjič.)

Lep zgled za evropsko kulturo

Narod, ki drugemu narodu kulturo
uničuje ali onemogočuje, sam ni kul-
turen.
Geslo evropskih kulturnih narodov.

Te dni smo prejeli nekaj slik in razglednic
iz Clevelanda. Tam so otvorili nov del obrežja
ob Erijskem jezeru in priredili ob jezeru raz-
stavo. Sezidali so nov nebotičnik in razne pa-
lače, kakor znajo to Američani. Novi del mili-
jonskega mesta so slavnostno otvorili. Narav-

no je bilo, da so se tega napredka veselili vsi
prebivalci in Američani — o katerih kulturi
časih dvomimo — so povabili vse narodnosti,
da ob tej priliki nastopijo in pokažejo svoje
kulturne in druge posebnosti. Tako je prišlo
tudi do »Slovenskega dne«, o katerem so po-
ročali tudi naši časopisi. V Clevelandu živi
okoli 30.000 Slovencev, ki imajo precej raz-
vito tudi društveno življenje. Glede »Sloven-
skega dne« baje niso bili tako pravočasno ob-
veščeni, da bi nastopili kakor predlanskim v
Čikagu. Kljub temu je »Slovenski dan« lepo
uspel. Fotografije nam kažejo n. pr. skupino
slovenskih narodnih noš in prav lepo je videti
slovensko družbo v restavraciji, ki nosi jasno
čitljiv naslov »Slovenska gostilna Ljubljana«.
Nastopili so naši pevski zbori in je bil sploh
ves dan posvečen našim naseljencem. Baje je
bilo tam 8000 naših ljudi. Pozdravit so jih pri-
šli župan in drugi predstavniki javnih oblastev.
Pri pogledu na te slike in dopise smo se za-
mislili. Istočasno je naš radio preko Berlina
oddajal proslavo pri odkritju Njegoševega
spomenika v jugoslovanskem kulturnem vrtu.
Kakor je znano, je dalo mesto Cleveland vsaki
narodnosti, ki se nahaja v mestu, del tako
zvanega kulturnega parka, da si tam postavi
svoj narodni spomenik. Slovenci so hoteli po-
staviti spomenik Cankarju, radi raznih do-
mačih intrig pa je prišel najprej na vrsto škof
Baraga in bosta naknadno postavljena tam
tudi kipa Ivana Cankarja in Simona Gregor-
čiča. Tako se postopa z narodi — naseljenci
v Ameriki, deželi svobode in kulture. Pozna-
mo državo v Evropi, ki se baha z 2000letno
kulturo, pa ni toliko kulturna, da bi drugemu
narodu dovolila pokazati svojo kulturo, daš
je ne morejo zanikati niti državni predstavi-
telji. (Ko so leta 1922, potrdili naše prve fante
v vojaške, je ostrmel predsednik komisije, ko
so fantje podpisovali listine svojočno: Čud-
no, tu znajo vsi pisati, pri nas pa nobeden ali
pa malokdo!)

Ko bo v Trstu ali Gorici, kjer živi od dav-
nih let naš narod na svojih tleh, mogoč »Slo-
venski dan«, kakor je bil avgusta t. l. v Cleve-
landu, in ko bo v parkih teh mest prostor za
slovenske spomenike, kakor je v Ameriki,
kjer žive naši ljudje kot naseljenci, takrat
bomo govorili o evropski kulturi in bomo spo-
štovali njene zakone.

Ljubljanskemu članstvu narodne odbrane!

Dne 9. t. m. poteče dve leti, odkar je padel
nesmrtni Viteški Kralj Aleksander I. Ujedinil-
telj nad streli podlega, od naših sovražnikov
plačanega morilca. Njegovo telo počiva na
Oplencu. Njegov duh pa bdi nad nami in nas
pogiba, da stopamo nevzdržno po poti, ki
nam jo je pokazal On, tja proti cilju, ki je bil
njegov in je radi tega tudi naš.

Oblastni odbor se bo oddolžil Njegovemu
spominu s skupno komemorativno proslavo
za vse ljubljanske kraljeve organizacije NO
dne 9. oktobra t. l. ob 20. uri v dvorani palače
Grafika na Masarykovi cesti 14, V. nadstropje.

Pozivamo celokupno članstvo NO, da se
ob drugi obletnici spominja Njega in Njego-
vega dela ter s svojo udeležbo na tej pietetni
proslavi počasti spomin na Velikega Muče-
nika.

Oblastni odbor Narodne Odbrane v Ljubljani.

Sklicujemo redni občni zbor (§ 29)

NARODNO - OBRAMBNE TISKOVNE ZA-
DRUGE reg. zadr. z o. z. V LJUBLJANI,

ki se vrši v sredo, 21. oktobra 1936 ob 18. uri

v prostorih zadruge — palača Grafike, Ljub-

ljana, Masarykova cesta 14-II.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva,

2. poročilo nadzorstva,

3. odobritev obračuna za leto 1935,

4. nadomestna volitev članov načelstva

(§ 17),

5. nadomestna volitev članov nadzorstva

(§ 27),

6. samostojni predlogi,

7. slučajnosti.

§ 31. Zadržniki se smejo dati na občnem

zboru zastopati po drugem zadržniku, ki se

mora izkazati s pismenim pooblastilom. En

zastopnik pa ne more zastopati več kakor

enega zadržnika.

§ 33. Občni zbor sklepa veljavno, če je

navzočih vsaj 20 zadržnikov. Ako bi tega ne

bilo, se vrši pol ure pozneje na istem prostoru

in z istim dnevnim redom občni zbor, ki sme

sklepati neglede na število prisotnih.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1936.

Načelstvo.

Središnji odbor Narodne Odbrane v Beo-

gradu je potrdil novoizvoljeno upravo

krajnevega odbora NO na Lazah pri Rakeu:

Upravni odbor:

Predsednik: Komovec Franc, gost. in trg.,

Laze; tajnik: Rabič Jožef, žel. uradnik, Pla-

nina; blaginjak: Ozbij Alojz, šofer, Planina;

odborniki: Andoljšek Andrej, mes. pom., Pla-

nina; Kušlan Janez, delavec, Laze; Moljk

Vinko, delavec, Laze.

Nadzorni odbor:

Člana: Kristan Janez, lekarnar, Dol. Loga-

tec; Smole Slavko, pos. in gost., Gor. Lo-

gateg.

Potrebujem papir za zavijanje štrukljev.

Ker so štruklji mastni, naj bo papir močan.

Najljudši so mi uradni akti. Odgovor pod:

»Dam sto tisoč«.